

LIBRIS

We know
books

ION AL. POPESCU

BARBU OLLĂNESCU-ORENDI

OLĂNEȘTII

un neam de boieri olteni

EDITURA VREMEA

BUCUREȘTI

2025

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE – BARBU OLLĂNESCU-ORENDI	5
INTRODUCERE – PROF. DR. ION AL. POPESCU	11
CAPITOLUL I	
ÎNCEPUTURILE: BOIERII OLĂNEȘTI DIN ZONA VÂLCEA	15
NOTE	115
CAPITOLUL II	
BOIERI OLĂNEȘTI PLECAȚI DIN JUDEȚ	150
NOTE	248
CAPITOLUL III	
BOIERII OLĂNEȘTI – CȚITORI SAU REPARATORI DE BISERICI	293
CAPITOLUL IV	
POMELNICELE	329
NOTE	336
SIGLE ȘI PRESCURTĂRI	339
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	340
FOTOGRAFI	349

CAPITOLUL I

ÎNCEPUTURILE: BOIERII OLĂNEȘTI DIN ZONA VÂLCEA

NOTĂ: Pentru a releva diversele opinii privind viața și activitatea unor membri ai Familiei boierilor Olănești, am ales să redau și mici fragmente din lucrările unor autori care s-au ocupat de istoricul acestei familii de boieri olteni. S-a subliniat, mai ales în lucrările citate ale urmașilor boierilor Olănești, că genealogistul O.G. Lecca, bazat în mare parte pe lucrarea lui Grigore P. Olănescu, greșește când îl consideră pe popa Frâncu, trăitor la începutul sec. al XVI-lea, ca strămoș al boierilor Olănești. Precizez că în articolul său „Un neam de ctitori olteni. Boierii Drăgoești”, apărut în „R.I.B.” (1943), nici istoricul Ion Radu Mircea nu susține această idee. Se fac lungi digresiuni asupra ipotezelor privind originea familiei, prezentate în cartea lui Lecca. Deși trăiesc de 50 de ani la Băile Olănești, eu nu am auzit de la vreun localnic despre stânca *Piatra lui Olai*, ci de *Piatra Scrisă*, aflată mai sus de cimitirul din stațiune; în schimb, există chiar la intrarea în stațiune, pe dealul din stânga, toponimul *Coasta Oliei*, al cărui nume, cu toate strădaniile mele, n-am putut să dovedesc că ar fi fost inspirat de un personaj istoric, așa cum a fost, de exemplu, un anume *Boca* de la care a rămas în satul Olănești toponimul *Groapa Bocăi*¹. În schimb, întâlnim un Căzan Olea, la 28 ianuarie 1625, pe care pr. cercetător istoric D. Bălașa îl crede *meșter de oluri = oale* (ipoteză cu care eu nu sunt de acord). Lecca se referă apoi la legenda care circula (acum nimeni nu mai pomenește de ea) în zonă despre personajul legendar Olai – senior venit din Ardeal, sau Oglan. Tot Lecca scrie: „Tradiția familiei spune că neamul se trage din Ardeal și chiar d. Pană Olănescu spunea că mai era un urmaș al familiei pe acolo, † fără copii”². Crezând că a rezolvat

problema originii boierilor Olănești, Lecca afirma categoric: „De la acest Olai se trage neamul Olăneștilor (...) iar domeniul ce a stăpânit (Olea-n.n.) s-a numit, după el, Olănești”³. Aceste întâmplări ar fi avut loc în prima jumătate a sec. al XIII-lea (1201-1250), când se știe că și zona Vâlcii a avut de înfruntat marea invazie tătaro-mongolă din 1247. Lecca se referă și la legenda schitului Cetățuia, aflat la nord de municipiul Râmnicu-Vâlcea, pe partea stângă a drumului spre Sibiu – reprodusă după C. Alessandrescu⁴: „arată că în vechime un domn Bassaraba era mare vrăjmaș cu alt domn Olea, despre care a rămas și un cântec în popor: «Olea face oale, / Basarabă i le sparge; / Olea oale o mai face, / Basarabă i le-o sparge»”. Citând legenda, Bogdan Petriceicu Hașdeu (1838-1907) arată că acel Basarab este Negru vodă de la anul 1230 (*Sic!* Noi știam de un Negru Vodă, legendarul întemeietor de țară de pe la 1290-1300), iar „Olea – un Olan, principe sau crăișor tătar. Și istoricul vâlcean Nicolae Bănică-Ologu în Veacul de aur al Râmnicului”⁵ face referiri la legendă, culeasă de Grigore Tocilescu de la Uța logofeteasa, o femeie în vârstă, o boieroaică de la care a cules balada populară, dar al cărei nume nu-l dă. Bănică-Ologu localizează legenda în zona Malul Alb-Goranu, pe stânga Oltului, și o leagă de descoperirea în deceniul opt al sec. al XX-lea a unei diademe de aur, acceptând ideea că „în zona din jurul Râmnicului stăpânea un demnitar local, fie el Olea voievod”⁶. Despre voievodul Olea care își disputa întâietatea cu Basarab de peste Olt, care locuia la *Malul Alb*, face referire și Virgiliu N. Drăghiceanu⁷. Legenda schitului Cetățuia a fost culeasă de istoricul și folcloristul vâlcean preot Teodor Bălășel (1869-1941), născut nu departe de Cetățuia, la Bogdănești: „În vremurile vechi de tot ședea un Domn numit Basarabă în chiliile bisericii Cetățuia. El avea cu sine tunuri (*Sic!* Tunurile sunt folosite în Europa în bătăliile de la Crécy – 1346, și Poitiers – 1356 dintre francezi și englezi; cât despre Țara Românească și Moldova, ele apar mult mai târziu în dotarea armatelor lor; din 1445 avem prima atestare a existenței tunului de metal la români, când la asediul cetății Giurgiu domnul Vlad Dracul al Țării Românești a folosit două bombarde foarte mari⁷) și ostași, cu cari se păzea de vrăjmași. Ăst Basarabă era în mare vrăjmașie cu un alt domn numit Olea, ce se așezase în mănăstirea Fedeleșoiu de peste Olt, ce este în dreptul Cetățuiei. Și ăl Olea avea asemenea tunuri și

ostași. Basarabă și Olea, de vrăjmași ce erau, slobozeau de multe ori tunuri unul asupra altuia, cu gând să se omoare, ca să rămână unul stăpân peste toată țara. Basarabă se spune că era mai dibaciu decât Olea și-i făcea mari pagube. Pentru această dibăcie poporul născocise un cântec din care am reprodus patru versuri mai sus⁸ despre uriaș. Și el face minuni în virtutea forței lui morale, pe când uriașul le face cu forța lui fizică” – scrie Pr. Dominic N. Ionescu⁹; dar el crede că Gulie ar fi fost împăratul roman Galien, *bun și îngăduitor*, iar legenda îl lasă să fie învins de Negru Vodă deoarece nu mult după, scrie el (la 271-275 e.n.), stăpânirea romană a încetat în Dacia (*sic!*). Tot Ionescu scrie că în *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin*¹⁰, apărută sub semnătura episcopului Athanasie (în realitate autorul este pr. Teodor Bălășel), la pagina 10 se vorbește de vechea cetățuie a lui Olea în fața Fedeleșoiului (*de la Ulan, care la mongoli înseamnă print*), iar după o notă a lui Hasdeu cuvântul *Olea* ar însemna *căpetenie, conducător*¹¹. Titi Mihai Gherghina, alt cercetător al trecutului vâlcean, în special al istoriei capitalei județului¹², în *Imagini citadine din Râmnicul de altădată*, se referă și el la un pustnic sau un uriaș numit Gulie, de la care a rămas toponimul *piatra lui Gulie* (p.464-465), schimbat de Lecca în *piatra lui Olai*. Și scriitorul Mircea Pospai se referă la legenda Râmnicului, la Olea și la Basarab (*Locuri și legende în nordul Olteniei*)¹³. Amintesc și faptul că un Olea apare în poezia populară „Mocanca și vrânceanca”, prezentată de Ovid Densușianu în *Viața păstorească în poesia noastră populară*¹⁴. Precizez că legendele îl situează constant pe Olea, Olai, Olan sau Gulie/Gurie la Fedeleșoiu, fost sat aflat pe malul stâng al Oltului, iar nu la Olănești, sat aflat la circa 20 km depărtare în linie dreaptă, în zona de pe malul drept al râului. Tot referitor la cuvântul „Olea”: într-un act datat 28 ianuarie 1625, emis la Târgoviște și semnat de *Io Alexandru Voievod* (domn al Țării Românești este Alexandru Coconul, 1623-1627, fiul lui Radu Mihnea) logofătul Goran din Olănești (este probabil Goran III) apare *cumpărător al lui Căzan Olea, care s-a vândut ca rumân împreună cu toți fiii lui și cu ocina lui din Muereasca și din Cheia în schimbul a 2.400 de aspri*¹⁵. Urmând logica acelor care acceptă legenda, am putea oare spune că și acest Olea istoric ar fi putut avea o ascendență legendară? Desigur că nu! Bazat pe *Marele dicționar geografic al României*, vol. IV, București, Librăria Socec, 1901, de

George Ion Lahovari, C.I. Brătianu, Grigore Tocilescu¹⁶, facem o prezentare a localităților cu numele de Olănești și derivate ale lui: localitatea Olănești, pe Nistru (în Republica Moldova de azi; ciudățeniile Istoriei au făcut ca un grup de turiști din această localitate să viziteze stațiunea Băile Olănești chiar în preziua puciului de la Moscova din 19 august 1991), sat întemeiat conform tradiției în sec. al XVII-lea de către descendenții unui Olan, mic boier local; dealul Olăneștilor – în jud. Vaslui; satul Olănită – în jud. Buzău; satul Olăneasca – în jud. Râmnicu-Sărat (aici unii boieri Olănești au avut proprietăți) și în Prahova; pădurea Olăneasca – în jud. Muscel (posibil ca și aici unii boieri Olănești să fi deținut proprietăți); pârâul Olea – în jud. Argeș; satul Olanul – în jud. Vâlcea, pe stânga Oltului (unii boieri Olănești au avut proprietăți la Băbeni, la Popești, la Șirineasa și Slăvitești); muntele Olănelul – în jud. Mehedinți; N. Iorga¹⁷, în *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, vol. XVI, București, p. 328 și 331, vorbește de satul Olănești din Moldova în legătură cu niște vânzări de țigani la 1739 și 1750. În *Catalog de documente din Arhivele Statului Iași Moldova*, vol. I, 1398-1595, București, 1989, în doc. nr. 1288, 1323, 1417, e vorba de moșia Olănești din ținutul Vaslui! Nimeni nu poate afirma și ar fi ridicol să se spună că toate își trag numele de la Olai, Olea, Olan – acest personaj inexistent sau existent. Tot în acest context e de combătut o altă idee a lui Lecca: „În fața mănăstirii Cozia se află o piatră mare, care i se zise de popor: masa lui Olănescu”. Este adevărat că unii boieri Olănești au îndeplinit funcții administrative în nordul jud. Vâlcea (schiler – era șeful punctului de vamă de la Căineni, căpitan de plai în Lovișteea) ori au deținut proprietăți cumpărate sau obținute prin schimb, dar cred că Lecca face confuzie cu *masa lui Traian*, aflată mai sus de mănăstirea Cozia, dispărută odată cu construirea lacului de acumulare al hidrocentralei de la Călimănești.

Dacă ne găsim în plin domeniu al legendelor, atunci de unde provin numele de Olănești al satului și al boierilor conducători aici? Un autor susține ritos: „Știm cu precizie că satul Olănești se numea astfel în secolul XV” (fără a indica un document istoric! – n.n.) și „că familia a adoptat numele Olănescu, pornind de la cel al satului, *abia în secolul XVII*” (subl. lui). Același autor susține că era o practică obișnuită în zona Olteniei: boierii din

Bujoreni, Olănești la origine, și-au spus Bujoreanu; cei din Slăvitești, unii din ei tot Olănești la origine, s-au numit Slăvițescu; cei din Păușești-Măglași - Păușescu, cei din Vlădești - Vlădescu, cei din Oteteliș - Otetelișanu, cei din Zătreni - Zătoreanu (cu cele trei familii se vor înrudi Olăneștii mai târziu), cei din Drăgoești - Drăgoescu - și exemplele ar putea continua; la fel și boierii care stăpâneau satul Olănești se numeau inițial în acte *din Olănești*, apoi au luat numele de Olănescu. Deci, dacă ipoteza lui Lecca s-ar accepta, că Olai/Olea ar fi existat, am spune că satul s-a numit așa după el, dar nu familia boierilor Olănești. De aici ideea că atât Gr.P. Olănescu, dar și O.G. Lecca s-au înșelat când au căutat în legendă originea neamului boierilor Olănești.

Problema ar începe în sec. al XV-lea cu marele vornic Dan Durduca¹⁸ și marea lui avere acumulată pe diverse căi. Neaga, fiica și moștenitoarea lui, căsătorită cu banul¹⁹ Dimitrie Ghizdavăț, a avut la rândul ei o fiică, Dumitra, căsătorită cu Tudor din Drăgoești²⁰. Astfel, posesiunile lui Dan Durduca au ajuns în stăpânirea boierilor Drăgoești, al căror neam s-a stins la începutul sec. al XVII-lea²¹. Moștenirea se va transmite prin femei până la boierul Radu Mănescu, care, fiind unchiul lui Goran logofăt din Olănești, pe care îl înfiase, și neavând urmași, i-a lăsat-o acestuia datorită faptului că, la bătrânețe, fiind bolnav și neputincios, a fost îngrijit de Goran ca un tată. Dar puternicii boieri Buzești²² au contestat decizia și au început un proces judecat în 1656, iar prin hrisovul din 10 iunie 1656, logofătului Goran Olănescu (al cărui nume nu figurează în act; *sic!*) și vărului său Vlad Bârsescu le-a rămas o parte din avere (documentul a fost publicat de prof. Ion Ionașcu²³). Cum era și firesc la un proces cu asemenea miză, s-a ajuns la strângerea multor acte doveditoare care au ajuns peste circa două secole și jumătate la Gr.P. Olănescu (câteva vor fi publicate de istoricul N. Iorga în colecțiile sale de documente, unde chiar se precizează expres „acte în posesia” sau „din colecția dlui Gr.P. Olănescu”²⁴), iar din cercetarea lor el a ajuns la concluzia că descinde din boierii Drăgoești și, mai departe, din Popa Frâncu - prezent în documente la începutul sec. al XVI-lea. Confuzia a preluat-o și publicat-o Lecca în lucrările sale, care și scrie că a cercetat documente originale sau în copii autentificate aflate în colecția lui Gr.P. Olănescu²⁵. Cred însă cu tărie că și alt autor greșește atunci când propune lejer ideea că numele

satului Olănești ar deriva „din evoluția cuvântului arhaic *ol* (vas de lut) în *olan* - dat fiind faptul că ne aflăm - și probabil dintotdeauna - într-o zonă de olărit (subl. lui). Mai întâi aduc corecția că nu există o dovadă scrisă că la Olănești s-au fabricat vreodată oale și alte vase de lut, iar zona de olărie este la circa 15 km distanță, la Vlădești, cunoscut centru vâlcean de olărit, dar numele localității n-a urmat logica unor autori, ci s-a numit Vlădești, probabil de la un Vlad. Un alt partizan al denumirii satului Olănești de la fabricarea de „olane” este pr. D. Bălașa care, în articolul din „Buridava”²⁶ aduce „dovada” că Vlad „meșterul” era un fabricant de olane. La fel, doar teoretic și explicabil lingvistic, s-ar putea accepta ideea filologului N.A. Constantinescu²⁷, după care de la cuvântul turco-tătar *oglan*, care înseamnă fiu, vine rădăcina *olan* - ipoteză pe care autorul de mai sus o crede *plauzibilă*. Tot el, ca și alții pe care nu-i mai enumerăm, consideră că Gr.P. Olănescu și Lecca se înșală și când susțin că întemeietorul neamului boierilor Olănești ar fi popa Frâncu, originar din Costești de Vâlcea²⁸; la 11 octombrie 1512 el apare ca ispravnic al unui hrisov domnesc²⁹, pe care ei îl identifică documentar în 1505 și 1506³⁰, acesta fiind prin urmașii lui strămoșul puternicilor boieri Drăgoești, înaintași ai boierilor Buzești³¹ - cu ei, boierii Olănești au avut doar mai târziu o legătură târzie și indirectă. De un ridicol evident ni se pare ipoteza de a deriva numele localității Olănești de la *ulani* - ofițeri călări austrieci, și ideea trebuie respinsă printr-o simplă judecată logică: dacă numele satului exista la 19 iulie 1527, când documentul istoric vorbește de Radu Goran din Olănești, ulanii apar în regiune abia în timpul ocupării Olteniei de către austrieci la 1716-1718, deci cu cca 200 de ani mai târziu.

Părăsind această zonă a ipotezelor și controverselor istorice, să trecem la primii boieri Olănești, atestați documentar. Cei trei urmași ai boierilor Olănești care s-au ocupat despre ei scriu că istoricii Dan Pleșia și M.S. Rădulescu au identificat într-un act din 1460 pe primul membru al familiei în persoana spătarului Goran din Olănești; este numit convențional Goran I. Olănescu. Cu toate strădaniile mele, n-am găsit în vreo colecție de documente tipărite acest act. Și Neagu Djuvara emite ideea că „Olăneștii erau boieri vechi din valea Oltului, care pot fi urmăriți documentar până la mijlocul veacului al XV-lea” - în schița

genealogică admite și el anul 1460³². Numele Goran se va repeta la unii descendenți (Radu Goran din Olănești, Gheorghe Goran din Olănești), putând naște ipoteza că numele de Goran are origine sârbească, dar același filolog N.A. Constantinescu scrie că este vorba de un diminutiv oltenesc al lui Grigore³³. Cum asemenea diminutive din zonă ar putea crea confuzii, pe parcursul lucrării vom face echivalența lor cu prenumele actuale, aici dăm doar câteva exemple: Iorgu = Gheorghe; Niță = Gheorghe; Smaranda = Manda; Uța/Uțica = Măriuța, Maria; Iancu = Ion; Ecaterina/Catrina = Tinca; Dumitru = Tache; Stăncuța = Stanca; Ancuța = Tuța; Nițu = Ion; Mirica = Marica, Maria.

După câteva generații, familia boierilor Olănești, prolifică fiind, s-a ramificat, numărând zeci de membri. În timp, așa cum era obiceiul (dacă un boier sau o boieroaică se căsătorea cu un nevoier, domnul țării îi confisca proprietățile și în scurt timp decădea în categoria oamenilor de rând); ca și alții, boierii Olănești au căutat să facă mariaje tot cu neamuri boierești și, când s-a putut, chiar alianțe matrimoniale cu familii situate mai sus de ei pe scara rangurilor boierești, ca Bujoreni, Măneștii, Otetelișenii sau Pârșcovenii, considerați în Oltenia boieri de rangul întâi. Așa M.S. Rădulescu³⁴ arată că Stăncuța, fiica lui Hrizea Olănescu, face parte din ascendența lui Ion C. Brătianu. Tot el semnaleză căsătoria între Ioniță Olănescu, fiul polcovnicului Ilie Olănescu din Sâmbotin, cu Maria Brătianu. Curios să văd izvoarele, am apelat la câteva lucrări care tratează pe larg despre familia Brătianu. Mare mi-a fost însă uimirea:³⁵ M.D. Sturdza - *Familiile*, vol. II, în bogata schiță genealogică nu prezintă acest mariaj, deși la p. 372 se precizează că e făcută „După Dan Pleșia”; și atunci, mă întreb: oare D. Pleșia când a realizat-o nu știa de căsătoria lor? Aceeași omisiune curioasă am întâlnit-o la Sabina Cantacuzino - *Din viața familiei Ion C. Brătianu*, unde nu se vorbește despre mariaj în text sau în Schema genealogică, vol. II, p. 344, 345, realizată de istoricul Elisabeta Simion, îngrijitoarea ediției; ori la Ioan Todea - *Ion C. Brătianu*, Schema genealogică. Desigur că același lapsus îl au lucrările lui Lecca sau Gr.P. Olănescu (uimește această lipsă la doi reprezentanți direcți ai celor două familii înrudite și ne întrebăm care ar fi motivul, fără a mai aduce în discuție câteva ipoteze ale mele).

O *Arhondologie a Olteniei*, realizată în noiembrie 1719³⁶ în timpul ocupației austriece (1718-1739) îi încadrează pe Olănești la boieri de clasa a II-a. Peste un secol, într-o altă arhondologie³⁷ făcută între 1820-1830 și intitulată *Arhondologhiia acestor cinci județe* (din Oltenia - n.n.), boierii Olănești apar de clasa a treia. Precizez că unii boieri Olănești sunt cuprinși și în *Catagrafia oficială de toți boierii Țării Românești*, publicată de Ioan C. Filitti³⁸, în Adăugirile preluate din *Analele Parlamentare*, II, în Paul Cernovodeanu și Irina Gavrilă - *Arhondologiile Țării Românești de la 1837*, p. 129 - Olănescu, și în *Genealogia Familiei Capelleanu 1745-1902*. Bărbați și femei din neamul Olăneștilor s-au căsătorit cu urmași ai familiilor Balotă, Bujoreanu, Costescu, Ghica, Otetelișanu, Pârșcoveanu, Poenaru, Scorei, Slăvitescu, Topliceanu, Uescu, Zătoreanu ș.a.- deci originari din Oltenia, Transilvania, Muntenia. S-a mai spus³⁹ că, în pofida vechimii lor, boierii Olănești „nu s-au urcat la dregătoriile mari, n-au fost niciodată boieri de divan”, istoricul Ștefan Andreescu laudând chiar vădita modestie a logofătului Goran Olănescu care (asemeni lui Udriște Năsturel, cumnatul și sfetnicul de taină⁴⁰ al lui Matei Basarab), cu toate că era în grațiile lui Constantin Șerban, n-a pretins de la noul domn slujbe mari sau ranguri pentru a pătrunde în rândul marilor boieri din Divan. Rangul pe care l-au avut cei mai mulți dintre boierii Olănești a fost cel de logofăt, dovadă că erau oameni cu știință de carte, a căror principală sarcină era redactarea documentelor oficiale. În articolul „Logofeții cancelariei domnești”, istoricul Gh. Lazăr⁴¹ (care s-a mai ocupat de unii membri ai familiei boierilor Olănești - v. Bibliografia) scrie la p. 589 despre activitatea unor dieci, dând un exemplu, „cel al lui Goran logofăt Olănescu, care a descifrat tainele scrisului sub îndrumarea lui Stoica logofăt”⁴². O succintă prezentare a activității lui Goran logofăt, la D. Bălașa (*Oameni și fapte din istoria localității Olănești*). Gh. Lazăr continuă: „Nu puține sunt situațiile în care este de bănuit că inițierea s-a făcut în sânul familiei, putând vorbi astfel de adevărate dinastii de dieci de cancelarie în care meșteșugul scrisului s-a transmis de-a lungul mai multor generații, acoperind practic întreaga perioadă a secolului al XVII-lea. În afara exemplelor deja cunoscute, oferite de membrii familiilor Năsturel și Rudeanu, în această serie am mai putea invoca aici și pe cel al logofeților de cancelarie provenind din rândul familiei

Olănescu”⁴³. N. Bănică-Ologu afirmă⁴⁴ că dă o *listă exhaustivă* a logofeților pe care i-a identificat, iar dintre cei numiți Olănescu îi citează pe Goran Olănescu (1661-1671), Goran Olănescu (1681-1711), Dima Bujoreanu (1684), fiul lui Goran logofăt din Olănești⁴⁵, Tudosie Olănescu (1688-1719), Radu Goran Olănescu (1706-1722), Drăghici Olănescu (1731); cred că și din ceilalți sigur sunt și alți boieri Olănescu, chiar dacă prenumele lor nu e însoțit de acest nume, deoarece în documentele din anexă vedem scriitori de documente cu precizarea numelui Olănescu pe logofeții Sima, Goran, Stanciu, Tudor, Pârvu, Udrea, Radu ș.a.

Pe un reprezentant al boierilor din Olănești l-am identificat într-un document istoric datat la 19 iulie 1527, prin care Radu de la Afumați vv. (1522-1529) întărea stăpânirea jupanului Goran spătarul (fiul lui Radu Goran), „slugă domnească”, fratelui său Albu și unchilor săi Vlaicu și Danciu pe jumătate din moșia Iaroslăvești (sat dispărut, aflat pe teritoriul actualei com. Vlădești), pe apa Râmnicului (numită mai târziu Olănești)⁴⁶, moșie dată lui Radu Goran de Radu cel Mare (1495-1508) pentru „credincioasă slujbă”. La judecată, domnul a aflat că Radu Goran s-a înfrățit⁴⁷ cu Iarcu peste toate averile „câte au avut Radu Goran și în Olănești și pretutindeni”. La acea vreme, Goran nu avea copii și domnul a adăugat în act: „iar dacă va da Dumnezeu lui Radu Goran să capete fii, ei să fie frați nedespărțiți peste toate mai sus zisele averi cu Iarcu”.

Vlad logofătul (1577-1602). Alt reprezentant atestat documentar în Olănești este *Vlad logofăt din Olănești*. În timpul lui Mihnea Turcitul vv. (1577-1583, 1585-1591, 1591), Vlad logofăt din Olănești și cu frații săi avuseseră un proces pentru moșie în Olteni cu Stanciu și cu ceata lui, care rămân să stăpânească jumătate din moșie⁴⁸. Într-un act din 4 februarie 1592, București, Ștefan Surdul vv. (a. 1/11 iunie 1591 – a. 29 octombrie/8 noiembrie 1592) întărește egumenului Teodosie de la mănăstirea Olteni, lui Stroe și lui Stanciu și cetașilor lor satul Olteni, în urma unei judecăți cu Vladul logofătul din Olănești și Pribil din Bujoreni⁴⁹. Egumenul a scos cărți vechi de 163 de ani de la voievozii Dan, Vlad, Alexandru cel Bătrân, Mircea. „Deci au rămas Vladul logofăt și Pribil de lege dinaintea divanului domniei mele... și s-au rușinat foarte rău, pentru că au ridicat pâra din acele zile”⁵⁰. Un alt document (datat 1575, publicat cu anul 1571, iar de I.

Ionașcu cu 1569), în care apare logofătul Vlad din Olănești, care însă nu a fost folosit de Dumitru Bălașa, este înțelegerea prin care jupâneasa Neacșa logofeteasa și nepotul ei Radul postelnicul Bidiviul îi vând marelui ban Dobromir⁵¹ satul Voinigești de pe Jiu, cu 60.000 de aspri, la care logofătul a fost atât martor, cât și cel care a numărat banii și i-a dus „în mâna logofetesei la Drăgoiești”. În arhivele din Budapesta a fost descoperit un document în limba slavonă, publicat de universitarul ieșean Petronel Zahariuc. Actul, datat 4 iunie 1592, este emis de cancelaria lui Ștefan Surdul și este o „carte” de întărire dată de domn lui Vlad logofătul din Olănești. Ea a fost acordată în urma judecății pentru stăpânirea unei jumătăți din satul Bujoreni (Bojorani), din județul Vâlcea, între Vlad logofătul din Olănești - cu „cetașii” săi: Pribil, Stan, Stoica și Sarchez, fiii lui Carabăț -, și Stroe, cu „ceata” sa, câștigători fiind cei dintâi. Cei 12 boieri judecători au aflat că „moșii” lor, „Albul, moșul lui Vlad logofăt, și Stoica, moșul lui Pribil”⁵², au stăpânit jumătate de sat, așa cum arată și cartea bătrână a lui Vlad voievod cel bătrân⁵³. Vlad logofătul din Olănești și Pribil din Bujorani se mai judecaseră înaintea lui Ștefan Surdul, la 4 februarie 1592, pentru satul Olteni, cu egumenul Teodosie de la mănăstirea Olteni și cu Stanciul și Stroe, însă au pierdut procesul și au „fost rușinați foarte rău”⁵⁴. Acești stăpâni de pământ și mici dregători nu s-au judecat în permanență, ci uneori s-au mai aflat unii lângă alții la hotărnicirea unor părți de moșie. În această postură îi găsim în cartea de blestem a patriarhului Ieremia al Constantinopolului (1572-1579, 1580-1584, 1587-1595), din 7 martie 1592, prin care acesta le poruncește lui Vlad logofăt din Olănești, lui Pribil și Carabeteștilor, „anume lui Stoica și cu ceata lui”, să cerceteze după dreptate și în frica lui Dumnezeu părțile din satele Olteni și Bujoreni, care erau ale mănăstirii Olteni, fiind cumpărate de răposatul vlădică Mihail⁵⁵. Vlad logofăt era un scriitor, caligraf, un „așezător de slove” cum se intitulase Stanciu în 1517 și mai târziu Udriște Năsturel. La 7 martie 1592 mănăstirea Olteni, socotind că moșiile și via cu care fusese înzestrată de ctitorul ei, Vlădica Mihail (Episcop al Râmnicului, c. 1568-1585/1586), îi fuseseră cotropite de moșnenii din satele Olteni, Bujoreni, de Vlad logofăt din Olănești, de Pribil, de Carabetești-Stoica și cu ceata lui, ia carte de blestem de la Ieremia II Tranos, Patriarhul Constantinopolului (1572-1579;

1580-1584, 1587-1595), pentru presupușii cotropitori. Pe același Vlad logofăt îl găsim în zilele lui Alexandru cel Rău (a. 29 octombrie/8 noiembrie 1592 - a. 22 august /1 septembrie 1593) într-o listă de plata unor biruri, scrisă în românește⁵⁷. În 10 aprilie 1596, Mihai Viteazul (1593-1601) întărește mănăstirii Olteni jumătate din satul cu același nume, în urma procesului ce a avut cu Vlad logofăt din Olănești, Carabeție și Stroe Hotman din Bujoreni, care au adus 12 boieri. Aceștia au jurat că pământul este al lui Vlad logofăt și al celorlalți. Dar mănăstirea a luat lege peste lege, 24 de boieri, care au jurat că Vlad logofăt și Carabeție nu au proprietate în Olteni, ci numai mănăstirea și Stroe Hotman care are opt răzoare, precum și Stanciu al lui Mocsa⁵⁸. La o vânzare în Ocnele Mari, în 6 februarie 1602, între martori aflăm pe Vlad logofăt, pe Bran și Goran, toți din Olănești, Iștvan și Stăniia din Cheia ș.a.⁵⁹. În emoționantul testament al călugăriței Teofana, mama lui Mihai Viteazul, din 8 noiembrie 1602, dat mănăstirii Cozia, între martori e și Vlad logofăt din Olănești, boier megii⁶⁰. Un document din 28 mai 1628 amintește că Maria, soția răposatului Anghel comis (Sărăcinescu), cumpăraseră de la Vlad logofăt, socrul lui Paraschiv logofăt, și de la fratele său Chisar (nepoții lui Anghel comis), moșie la Iaroslăvești⁶¹.

Albul 1527. Nu posedăm multe date despre acest boier: vezi documentul din 19 iulie 1527 de unde aflăm că era frate cu Goran spătarul și fiul lui Radu Goran, *slugă domnească*.

Radu Mănescu din Olănești, Logofăt, 1575-1616: Un hrisov domnesc din 28 ianuarie 1625 i-a fost dat logofătului Goran Olănescu pentru ocine în Olănești, vecini, vaduri de moară în satele Sărăcinești și Păușești-Măglași, o „vatră” în satul Bujoreni – *unde a făcut casele lui* – precum și țigani. Acest act începe prin a întări stăpânirea lui Goran în satul Olănești peste *partea din funia lui Mănescul a treia parte – cât a fost partea unchiului său Radul Mănescul*. Goran III logofăt Olănescu era nepotul lui Radu Mănescu, care n-a avut copii și, neavând moștenitori, *l-a făcut fiul lui*, adică l-a înfiat pe Goran și *i-a dat toată ocina lui și toate averile lui* ca să-l îngrijească. Goran l-a îngrijit *la vreme de bătrânețe* până ce moartea l-a ajuns pe Radu Mănescu *în casa lui Goran* în zilele lui Alexandru Iliaș (domn al Țării Românești între 1616 octombrie 3/13 – 1618 mai 27/iunie 6 și între 1628 ianuarie – 1629 a. octombrie 15/25) și când l-a îngropat a pomenit și